

пользовании закономерностей психологии и социологии. Объект воздействия этих методов – группы людей и отдельные личности. По масштабу и способам воздействия эти методы можно разделить на две основные группы: социологические методы, направленные на группы людей и их взаимодействия в процессе производства (внешний мир человека); психологические, которые направлены на воздействие на личность конкретного человека (внутренний мир человека).

- 1.Кибанов А.Я. Основы управления персоналом / А.Я. Кибанов. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 447 с.
- 2.Пугачев В.П. Руководство персоналом организации / В.П. Пугачев. – М.: Аспект Пресс, 1999. – 279 с.
- 3.Травин В.В. Менеджмент персонала / В.В. Травин, В.А. Дятлов. – М.: Дело, 2000. – 272 с.
- 4.Управление персоналом: Учебно-практическое пособие / Под ред. А.Я. Кибанова, Л.В. Ивановской. – М.: Приор, 1999. – 351 с.
- 5.Мескон М. Основы менеджмента: Пер с англ. / М. Мескон, М. Альберт, Ф Хедоури. – М.: Дело, 2000. – 702 с.
- 6.Мельник А. Обоснование принимаемых решений: Методологический подход / А. Мельник // Человек и труд. – 1994. – № 4. – С.126.
- 7.Платонов О.А. Изменения в социально-экономическом содержании труда на капиталистическом предприятии / О.А. Платонов // Пути повышения эффективности труда: Опыт капиталистических предприятий / НИИтруда. – М., 1992. – С.67.

Получено 06.10.2011

УДК 331.452

К.Л.УКРАЇНЦЕВА

Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та страхових експертиз, м. Київ

Я.О.СЕРІКОВ, канд. техн. наук, В.Т.СЕМЕНОВ, канд. арх.,
Т.В.ЩЕНКО, канд. екон. наук, В.В.МАЛИШЕВА, Д.С.ТАЛАНІН
Харківська національна академія міського господарства

РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ ВИЗНАЧЕННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАХОДІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Описано основні положення стратегії визначення економічної ефективності заходів з охорони праці залежно від виду економічної діяльності підприємства, кількості працюючих, обсягів виробництва. Наведено алгоритм вирішення завдання з визначення необхідних заходів з охорони праці на підприємстві. Описано класифікацію показників економічної діяльності підприємства, на які впливають рівень організації охорони, безпеки праці.

Описаны основные положения стратегии определения экономической эффективности мероприятий по охране труда в зависимости от вида экономической деятельности предприятия, количества работающих, объемов производства. Приведен алгоритм решения задачи по определению необходимых мероприятий по охране труда на предприятии.

Описана классификация показателей экономической деятельности предприятия, на которые влияют уровень организации охраны, безопасности труда.

The substantive provisions of strategy of decision of economic efficiency of measures on a labour protection depending on the type of economic activity of enterprise are described, amounts of working, production volumes. The algorithm of decision of task on the decision of necessary measures of labors protection on an enterprise is resulted. Classification of economic performance indicators of enterprise, which affect level of organization of guard, safety of labors, is described.

Ключові слова: економіка, ефективність, охорона праці, виробничий травматизм.

Успішний розвиток і функціонування будь-якого підприємства вимагають всебічного економічного аналізу його діяльності. При цьому важливим є ефективне використання виробничого й науково-технічного потенціалу підприємства, його матеріальних і трудових ресурсів. Нещасні випадки, текучість робочої сили можуть заподіяти підприємству значні втрати. В цьому аспекті умови праці, наявність чи відсутність засобів захисту працюючих і т.п. реалізованих рішень з охорони та забезпечення безпеки праці є одним із важливих факторів, що безпосередньо впливають на економічні показники діяльності підприємства.

На підприємствах України, як і в інших країнах СНД, в останнє десятиріччя зниження витрат, зростання ефективності й продуктивності праці були поставлені на чолі основних пріоритетів розвитку економіки. Одночасно питання охорони і безпеки праці були віднесені на другий план. Як результат подібного відношення до організації процесу праці з'явилися високий рівень виробничого травматизму і професійних захворювань, аварій на підприємствах [1]. Наслідком цього виявилось зростання економічних побічних витрат підприємств.

Сучасний розвиток промисловості, видів економічної діяльності, в тому числі й у галузі ЖКГ України, в принципі повинен бути пов'язаний не тільки з удосконаленням засобів виробництва, технологій і т. ін., але й з трансформацією ідеологічних основ організації праці і відносин у колективі в межах підприємства. При правильному аналізі положення, що склалося, відповідному підході до вирішення виробничих завдань, охорони і безпеки праці, ці основи організації праці, сучасні взаємовідносини між різними групами впливу (керівництвом, виробничими підрозділами, профспілками, співробітниками) повинні привести до підвищення економічної ефективності діяльності підприємств.

Отже, підприємства, які входять до галузі ЖКГ, повинні мати універсальну, стратегічну методiku, на базі якої можуть бути розроблені адаптовані методики, моделі оцінки економічної ефективності заходів з охорони праці.

Підприємства галузі ЖКГ України характеризуються значним переліком видів економічної діяльності, рівнем організації виробничих і технологічних процесів, кількістю працюючих. Вказані вище основні характеристики підприємства значною мірою впливають на вибір методології (як мінімум – методики) визначення економічної ефективності заходів з охорони праці, оцінки впливу виробничого середовища на показники економічної діяльності підприємства.

Такий етап у діяльності підприємства є обов'язковим, оскільки перевірки представників Держгірпромнагляд стану охорони і безпеки праці є регулярними і регламентованими відповідними Постановами. Невідворотність перевірок, виконання Приписів, штрафи за невиконання чи недодержання Положень з охорони праці, призводять до необхідності вирішення завдання удосконалення охорони праці на підприємстві. Ясно, що вирішення такого завдання потребує економічних затрат, які безпосередньо впливають на загальний економічний стан підприємства. Логічним кроком при цьому є необхідність розрахунку, визначення економічної ефективності планованих заходів з охорони праці, оцінки впливу виробничого середовища на економічні показники підприємства, іншими словами – вирішення задачі *«необхідності й достатності»* при плануванні заходів з охорони праці, вдосконаленні умов праці, виробничого середовища чи оцінки економічної ефективності впроваджених заходів [2, 3]. Позитивне вирішення такого завдання можливе при наявності відповідного інструментарія – методик, моделей, які дозволяють з відповідним ступенем достовірності визначити необхідні економічні показники. Аналізуючи вплив рівня організації охорони і безпеки праці на економічні показники підприємств, основними характеристиками цього процесу будуть: зменшення витрат, пов'язаних з компенсацією ушкодження здоров'я працівників, зниження ризику виникнення випадків виробничого травматизму і професійної захворюваності, аварій, підвищення продуктивності праці і т.п. На додаток до перерахованих прямих показників, при цьому явно, як мінімум, зберігаються або й підвищуються конкурентні переваги підприємства.

Затрати, що виділяються на поліпшення умов праці, розробку і реалізацію заходів щодо зниження рівня виробничого травматизму і професійної захворюваності, на додаток до значного соціального ефекту, характеризуються й економічними результатами, що виражаються у вигляді ряду показників. При об'єктивному аналізі ці показники логічно поділяються на такі дві групи: 1) показники, що явно, безпосередньо, на наявний час впливають на економічні показники підприємства; 2) показники, що впливають на економічні показники підприємства не

напряму, а опосередковано. До першої групи показників відносяться такі: збільшення періоду професійної активності трудящих; зростання продуктивності праці; скорочення трудових втрат (фонду робочого часу), пов'язаних з травматизмом і професійною захворюваністю; зменшення плинності кадрів; скорочення витрат на пільги і компенсації, що виділяються працюючим у випадку виробничого захворювання чи травматизму.

Відносно першої групи показників слід зазначити наступне. Збільшення періоду трудової діяльності працюючих обумовлене тим, що поліпшення умов праці зберігає здоров'я працюючої людини, подовжує тривалість її життя і відповідно збільшує період професійної активності. Умови праці значно впливають на підвищення продуктивності праці. При сприятливих умовах працездатність людини підвищується, тому що знижуються енергетичні витрати на формування захисних реакцій організму під впливом небезпечних і шкідливих виробничих факторів. Крім того, підвищується ефективність використання робочого часу в результаті зниження його втрат, викликаних тимчасовою непрацездатністю працюючих.

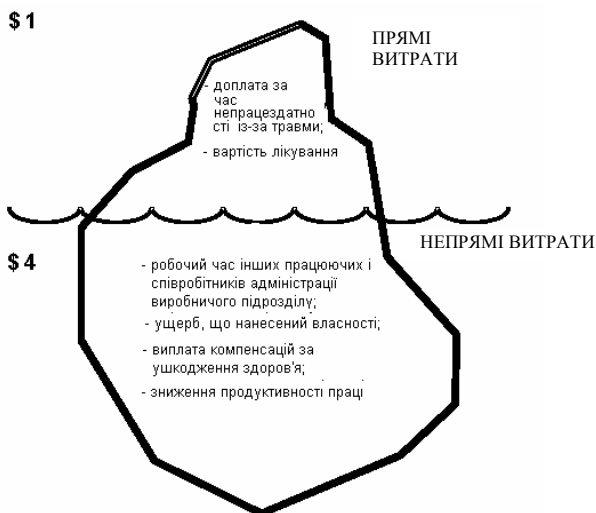
Статистичні дані показують, що впровадження раціонального комплексу заходів, спрямованих на поліпшення умов праці, може забезпечити підвищення продуктивності праці на 15-20%. Збільшення ефективного фонду робочого часу може бути досягнуто скороченням тимчасової непрацездатності працюючих, викликаній різними захворюваннями і травмами. Аналіз статистичних даних, що відносяться до використання фонду робочого часу на одного робітника в цілому по промисловості, показує, що в загальному числі втрат робочих днів неявки через хворобу складають 60-80%. Втрати робочого часу через тимчасову непрацездатність на різних підприємствах різні і складають приблизно 2,5% його річного фонду на підприємствах з нормальними умовами праці і 5-10% на підприємствах з незадовільними.

Основними показниками другої групи є такі: зростання (або збереження) конкурентоздатності підприємства; підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємства; виключення затрат на пошук нового персоналу при звільненні працівників з причини незадовільних умов праці; при виході співробітників на пенсію у зв'язку з втратою працездатності; виключення затрат на професійну підготовку нового персоналу при виході співробітників на пенсію у зв'язку з втратою працездатності.

Звичайно, поліпшення умов та забезпечення необхідного рівня безпеки праці вимагають економічних затрат і, як наслідок – оцінки економічної ефективності планованих заходів з охорони праці.

Таким чином, поглиблений аналіз впливу стану охорони і безпеки праці на економічні показники підприємства показує, що, наприклад, наслідки від нещасного випадку на виробництві мають дві складові – явну і скриту [4].

В переліку непрямих витрат знаходяться, наприклад, такі позиції як «робочий час інших працюючих і співробітників адміністрації виробничого підрозділу», «ущерб, нанесений власності». Виходячи з аналізу такої структури слідує, що при поглибленому аналізі економічного ефекту заходів з охорони праці повинні бути враховані й показники другої групи. Причому, за оцінками фахівців, вартість прямих і непрямих витрат, що формуються внаслідок нещасного випадку, знаходиться у співвідношенні 1:4 (рисунок).

Айсберг прямих і непрямих витрат підприємства, що формуються при нещасному випадку на виробництві

Слід вказати, що перелік непрямих витрат, наведений на рисунку, є спрощеним і не повністю розшифрованим. Він формується залежно від конкретних обставин і проведеного аналізу причин, наслідків і т.п. характеристик нещасного випадку, що стався на виробництві.

Таким чином, запропонована класифікація показників підприємства, на які впливають заходи з охорони праці. Наведені характеристики прямих і непрямих витрат, що формуються при нещасному випадку на виробництві. Як результат визначена стратегія, підхід до визначення економічної ефективності заходів з охорони праці, яка може бути

реалізована на підприємстві ЖКГ, з урахуванням конкретних виробничих умов (кількості працюючих, обсягів виробництва і т.п.). Описана стратегія визначення економічної ефективності заходів з охорони праці дає можливість розрахунку цього економічного показника не тільки апіорно, але й може бути використана для прогнозування економічної ефективності планованих заходів.

1.Денисенко Н.М., Падалко І.М., Серіков Я.О., Данова К.В. Аналіз стану безпеки праці в сфері житлово-комунального господарства в Україні і Харківській області // Комунальне господарство міст: Наук.-техн. зб. Вип.99. – Харків: ХНАМГ, 2011. – С.9-13.

2.Сериков Я.А., Галустян А.В. Решение задачи автоматизации системной обработки организационно-технических мероприятий охраны труда // Сб. науч. тр. науч.-практ. конф. «Охрана труда и экология в строительстве. Актуальные задачи и современные пути решения» // Сб. науч. тр. ПГАСиА. – Днепропетровск, 2001. – С.121-125.

3.Сериков Я.А., Стрижак С.В. К методике оценки и снижения уровня профессиональной заболеваемости // Тезисы докладов IV Всероссийской науч.-практ. конф. «Новое в экологии и безопасности жизнедеятельности». – СПб., 1999. – Т.3. – С.236-238.

4.Миддлтон Джон. Библиотека избранных трудов о стратегии бизнеса. Пятьдесят наиболее влиятельных идей всех времен: Пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2006. – 272 с.

Отримано 01.02.2012

УДК 338.4 : 677

ЧЕН ХОЙШЕН

Харьковская национальная академия городского хозяйства

СТРАТЕГИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ РАЗВИТИЕМ ТЕКСТИЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Выявлены причины кризисного состояния предприятий текстильной промышленности, сформированы основные проблемы их функционирования. Предложены научно-методические основы и разработаны практические рекомендации по стратегическому управлению развитием текстильных предприятий.

Виявлено причини кризового стану підприємств текстильної промисловості, сформовані основні проблеми їх функціонування. Запропоновано науково-методичні основи та розроблено практичні рекомендації зі стратегічного управління розвитком текстильних підприємств.

The causes of the crisis in the textile industry, formed the main problems of their operation. Offered to the scientific and methodological bases and practical recommendations on the strategic management of development of textile enterprises.

Ключевые слова: текстильные предприятия, динамическое производство, управленческие решения, развитие, стратегия.

Актуальность данной темы обусловлена тем, что при переходе к рыночной экономике промышленные предприятия многих стран столкнулись с необходимостью самостоятельно обеспечивать не толь-